

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَالَّذِي يُضَوِّبُ الْمَوْتَى
إِنَّ رَبَّهُ لَسَدِيدٌ
إِلَىٰ عَرْشِهِ الرَّحِيمُ
الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ
تُحْمَلُهُ السُّحُبُ وَيَنْزِلُ
بِالْمَاءِ الْغَاسِقِ الَّذِي
يُخْضِرُ بِهِ الشَّجَرِ الْمَوْتَى
إِنَّ رَبَّهُ لَسَدِيدٌ
إِلَىٰ عَرْشِهِ الرَّحِيمُ

عبد

✓ 11033

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین
«دانشکده پزشکی شهید بابایی»

«پایان نامه»

برای دریافت درجه دکترای پزشکی

موضوع:

بررسیهای شخصیتی در بیماران دیابتی وابسته به انسولین
مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی امینی

استاد راهنما:

۱۳۸۱ / ۱۲ / ۲۹

جناب آقای دکتر شاملو

استاد مشاور:

رئیس نظامت آزمون علمی پزشکی
موسسه تخصصی پزشکی قزوین

جناب آقای دکتر سررشته داری

نگارش:

سید محمد مسعود حاجی سید ابوترابی ورودی سال: ۷۰

علی اصغر نظری ورودی سال: ۷۰

۴۴ ۵۲۷

شماره پایان نامه:

سال تحصیلی: ۷۷-۱۳۷۶

تقدیم به:

مادر عزیز و پدر بزرگوارم ...

که همواره مشوق من هستند و پیشرفت خود را

نتیجه مساعی ایشان می دانم.

ابوترابی

تقديم به:

پدر و مادر عزیز و همسر گرامیم

نظری

چکیده :

شخصیت بصورت یک رابط بین ثبات امیال درونی و کنترل نیروهای خارجی و داخلی وارد بر آن عمل می‌کند. شخصیت راه و روش ویژه‌ای از تفکر، احساس و رفتاری ریشه‌داری است که هر شخص چه خود آگاه و چه ناخودآگاه بعنوان سبک و سلیقه زندگی و یا روش تطابق با محیط از خود نشان می‌دهد.

بیماری دیابت بعنوان شایعترین بیماری غدد درون‌ریز بدن و عدم درمان قطعی - *curative* - آن محتاج روش برخورد خاص و اصولی می‌باشد.

این بیماری در تمام دوران زندگی همراه فرد است و فرد باید لااقل روزانه یک نوبت تزریق انسولین داشته باشد. با توجه به اینکه برخی اختلالات شخصیتی بخصوص شخصیت‌های وابسته در بیماران مبتلا به دیابت گزارش شده است، پزشکان و ارائه دهندگان خدمات پزشکی با آگاهی از این نوع رفتار و افکار می‌توانند به نحو شایسته‌ای با این گروه از اقشار جامعه برخورد نمایند. برای نیل به این هدف ما بر آن شدیم که از بین افراد مراجعه کننده به مرکز دیابت مرکز بهداشتی درمانی امینی که دیابت *IDDM* آنها ثابت شده است، فرمهای خلاصه شده *MMPI* را توزیع کنیم. حدود ۸۰۰ نفر از مراجعین *IDDM* بودند و بنا به توصیه استاد مشاور ۱۲۰ فرم در بین آنها توزیع شد. فرمها دارای ۱۱ کلید هستند که ۳ تای آنها مربوط به میزانهای روانی و بقیه میزانهای بالینی هستند. ۳۴ مورد به علت نداشتن شرایط لازم (حد نصاب ۳ میزان روانی) از بررسی حذف شدند.

نوع پژوهش توصیفی و کاربردی است. متغیرها شامل جنس، تأهل، تعداد افراد خانواده، رتبه فرزندی فوت پدر، فوت مادر و سن شروع دیابت بود.

یافته‌های مهم به این ترتیب بودند :

۲۸٪ صفات شخصیتی بالاتر از خط پاتولوژیک و ۷۲٪ صفات شخصیتی پایینتر از خط پاتولوژیک داشتند (نرمال). مذکرها ۳۹٪ و مونث‌ها ۶۱٪، متأهل‌ها ۷۶٪ و مجردها ۲۴٪، ۲۷٪ کمتر از ۵ نفر و ۷۳٪ مساوی یا بیشتر از ۵ نفر، ۲۴٪ فرزند اول و ۱۵٪ فرزند آخر و ۶۱٪ سایر رتبه‌ها، ۲٪ دارای سن شروع دیابت کمتر از ده سالگی و ۲۰٪ ده تا بیست سالگی و ۳۰٪ بیست تا سی سالگی و ۴۸٪ بیشتر از سی سالگی بودند.

بیشترین اختلال شخصیت در اسکیزوئید با ۲۰٪ و کمترین در هسیتریونیک با ۰٪ بود. بیشترین ویژگی شخصیت در پارانوئید با ۸۱٪ و کمترین در هسیتریونیک با ۴۸٪ بود. شیوع اسکیزوئید به صورت اختلال در این جمعیت ۲۰٪ و در کل جامعه ۷/۵٪ می‌باشد که ممکن است بیانگر اثر بیماری در شیوع این نوع اختلال شخصیت باشد.

در پایان از زحمات پرسنل محترم مرکز دیابت مرکز بهداشتی درمانی

امینی نهایت تشکر و سپاس را داریم .

- ۱- چکیده ..... الف و ب
- ۲- مقدمه ۱
- ۳- خلاصه بررسی‌های گذشته ۳
- ۴- اهداف ۴
- ۵- محدودیتها ۵
- ۶- تعریف اصطلاحات متن ۶
- ۷- بازنگری منابع: شخصیت ۸
- ۸- I - تعریف: ۸
- II - جنبه‌های مختلف شخصیت ۹
- III - روشهای بررسی ۱۲
- IV - مناسبات بین جنبه‌های بدنی و روانی شخصیت ۱۴
- V - رگه‌های شخصیت «*Trait*» ۱۶
- VI - تحلیل عوامل شخصیت ۱۹
- VII - عوامل انگیزشی ۲۱
- VIII - پدیدآیی شخصیت ۲۴
- IX - نقش رشد و تکامل در تحوّل شخصیت ۲۵
- X - نظریه‌های یادگیری ۲۶
- XI - خلاصه ۲۷
- XII - خصوصیات اختلال شخصیت ۲۹

- XIII - توضیح انواع اختلال شخصیت مطرح شده در مطالعه ۳۲
- دیابت ملیتوس ۳۷
- I - ایتولوژی، پاتوفیزیولوژی و علائم بالینی ۳۷
- II - جنبه‌های روانی و تشخیص‌های افتراقی ۳۸
- III - درمان و پیش‌آگهی ۴۱
- ۸- سابقه موضوع تحقیق ۴۱
- ۹- روش تحقیق ۴۴
- I - تعریف و تعیین متغیرهای اصلی ۴۴
- II - روش تحقیق و نوع مطالعه ۴۴
- III - جامعه مورد مطالعه، روش نمونه‌گیری، حجم نمونه، ۴۵
- روش جمع‌آوری اطلاعات و وسایل آن ۴۵
- ۱۰- یافته‌های تحقیق (نتایج) ۴۸
- ۱۱- بحث و نتیجه‌گیری ۵۴
- ۱۲- ضمیمه ۵۵
- فهرست جداول ۵۶
- ۱- جدول شماره یک: تعداد افراد دیابتی دارای ویژگی و اختلال شخصیتی ... ۵۶
- با تفکیک براساس متغیرها ۵۶
- ۲- جدول شماره دو: شیوع بیشتر ویژگی و اختلال شخصیتی براساس انواع ۵۷
- متغیرها که از نظر آماری دارای اختلاف معنی‌دار است ۵۷

- فهرست نمودارها و اشکال ۵۸
- ۱- نمودار شماره یک: تعداد افراد دارای ویژگی شخصیتی ۵۸
- ۲- نمودار شماره دو: تعداد افراد دارای اختلال شخصیتی ۵۸
- ۳- نمودار شماره سه: میانگین ویژگی شخصیتی ۵۹
- ۴- نمودار شماره چهار: تعداد و درصد افراد براساس تفکیک جنس ۶۰
- ۵- نمودار شماره پنج: تعداد و درصد افراد براساس تأهل و مجرد ۶۰
- ۶- نمودار شماره شش: تعداد و درصد افراد براساس تعداد خانوار ۶۱
- ۷- نمودار شماره هفت: تعداد و درصد افراد براساس رتبه فرزند در خانواده ۶۲
- ۸- نمودار شماره هشت: تعداد و درصد افراد براساس سن شروع دیابت ۶۲
- پیوست ۶۳

مقدمه :

انسانها در طول تاریخ و نیز در یک زمان در جوامع مختلف بنا بر دلایلی از جمله مسایل ژنتیکی و محیطی با یکدیگر تفاوت‌هایی دارند. این تفاوتها باعث می‌شود مسیری که در زندگی دنبال می‌گردد و اهداف زندگی با یکدیگر اختلاف داشته باشد.

بیماری نیز بعنوان یک عامل مهم و مؤثر در زندگی بشر بر طریقه و روش زندگی انسان تأثیر می‌گذارد. هرچه بیماری شدیدتر و در نتیجه محدودیتها بیشتر باشد و هر چه سیر بیماری طولانی‌تر و مزمن‌تر باشد این تأثیر عمیق‌تر و پایدارتر است. طوریکه یک بیماری مانند سرماخوردگی باعث تغییری بسیار سطحی و گذرا در زندگی فرد می‌شود، حال آنکه بیماری مانند سرطان به نحو بارزی بر زندگی فرد تأثیر می‌گذارد.

ما در این تحقیق تأثیر دیابت را به عنوان شایع‌ترین بیماری غدد درون‌ریز بدن که علاج قطعی ندارد؛ بر روی ویژگی و صفات شخصیت فرد مورد بررسی قرار می‌دهیم.

در این بیماری فرد این عقیده را که بیماری در تمام طول زندگی همراه وی است و نیز اینکه خود را ملزم به تزریق روزانه حداقل یکبار انسولین بداند پذیرفته است. با توجه به شیوع بالا و تأثیر عمیق دیابت وابسته به انسولین بر ویژگیهای شخصیتی افراد، ما این موضوع را جهت تحقیق انتخاب کردیم، باشد که پزشکان و ارائه دهندگان خدمات پزشکی با آگاهی از این مطلب بتوانند خدمات شایسته و درخوری را به این قشر از افراد جامعه ارائه دهند.

جهت انجام این کار مکان مورد نظر را بخش دیابت مرکز بهداشتی درمانی امینی در نظر گرفتیم و از حدود ۸۰۰ بیمار *IDDM* آن مرکز ۱۲۰ نفر را انتخاب کردیم که انتخاب ما بر اساس ورود این افراد به این مرکز طی تقریباً دو ماهه اول سال ۷۷ بود. سئوالات ما از طرح خلاصه شده

و استاندارد دانشگاه مینه سوتا در مورد اختلال شخصیت بنام (Minnesota MMPI
(*Multiphasic Personality Inventory*) بود.

ما در این سئوالات جنس، سن، وضعیت تأهل، رتبه فرزند، تعداد خانوار و سن شروع
دیابت را نیز اضافه کردیم و در واقع می‌خواستیم تأثیر این متغیرها را نیز روی اختلال شخصیت
مشاهده کنیم.

خلاصه بررسی‌های گذشته :

در این زمینه طی چند سال گذشته تحقیقاتی در مورد ارتباط $Hb A_{1c}$ و اختلالات شخصیتی، طول مدت دیابت و تأثیر آن بر شخصیت، پذیرش مصرف دارو از جانب بیماران، بررسی نوع اختلالات شخصیتی ارتباط اختلال شخصیت فرد دیابتی با مشکلات خانواده و نقش آموزش انجام گرفته است.

اهداف :**۱- هدف کلی :**

تعیین انواع شخصیت در بیماران دیابتی *IDDM* مراجعه کننده به مرکز دیابت مرکز بهداشتی درمانی امینی.

۲- اهداف ویژه :

بررسی درصد انواع صفات شخصیتی در بیماران دیابتی *IDDM* مراجعه کننده به مرکز بهداشتی درمانی امینی براساس تست کوتاه *MMPI*.

بررسی درصد انواع اختلالات پاتولوژیک شخصیتی در بیماران دیابتی *IDDM* مراجعه کننده به مرکز بهداشتی درمانی امینی براساس تست کوتاه *MMPI*.

محدودیتها :

در این تحقیق به لحاظ اینکه بیماران از نظر سطح تحصیلات با یکدیگر تفاوت‌های عمده‌ای داشتند به طبع درک مطلب آنان از سؤالات متفاوت بود و چون بسیاری از بیماران خواندن و نوشتن نمی‌دانستند ما خود مجبور به خواندن سؤالات بودیم و طریقه صحبت کردن نیز بر روی نتایج می‌تواند تأثیرگذار باشد. نیز با توجه به وسعت اطاق و شنیده شدن پاسخها توسط دیگر افراد، امکان اینکه بیمار به لحاظ مسائلی از دادن پاسخ صحیح طفره رود وجود دارد.

این مسائل گرچه تا حدودی بر نتایج حاصل از کار مؤثر هستند ولی گریز از این مسائل میسر نبود.

تعریف اصطلاحات متن

در این قسمت اصطلاحات و واژه‌هایی را که ممکن است به گرات بکار رود برای آشنایی

معرفی و تا حدودی که به اصل مطلب ضرر نزنند توضیح می‌دهیم:

- 1) *Antisocial* : ضد اجتماعی
- 2) *Avoidant* : دوری‌گزین، کناره‌گیر
- 3) *Bordarline* : مرزی
- 4) *Character* : خوی، مجموعه‌ای از زمینه‌های مادرزادی تشکیل‌دهندهٔ روان انسان استخوان‌بندی
- 5) *Correction score (k)* : معیار دفاع
- 6) *Depression* : کاهش فعالیت روحی و جسمی، افسردگی
- 7) *Dependant* : وابسته، محتاج
- 8) *Hypochondriasis (Hs)* : اضطراب و اندیشه بهبود راجع بر سلامتی خود
- 9) *Hypomania (Ma)* : سرخوشی خفیف
- 10) *Hysterionic (Hy)* : نمایشی
- 11) *Lie score (L)* : معیار دروغ
- 12) *Leptosome* : ساخت بدنی کشیده
- 13) *Narcisstic* : خود شیفته
- 14) *Obsessive _ Compulsive* : وسوسه‌ای، اضطرابی
- 15) *Passive _ aggressive* : منفعل مهاجم